

Valstybinio audito ataskaitos santrauka

VIEŠŪJŲ PIRKIMŲ SISTEMOS FUNKCIONAVIMAS

2018 m. gegužės 4 d. Nr. VA-2018-P-900-1-4

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto svetainėje www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Audito svarba

2014–2015 m. viešųjų pirkimų vertė sudarė 9,4 mlrd. Eur, o 2016 m. – 4,6 mlrd. Eur. Pirkimus 2016 m. vykdė apie 4 tūkst. perkančiųjų organizacijų. Viešieji pirkimai yra svarbi priemonė, kuri padeda spręsti viešosios politikos klausimus, tokius kaip socialinės atskirties mažinimas, darbo vietų kūrimas, aplinkos tvarumo didinimas ir panašiai. Tai bendrosios rinkos pagrindas ir svarbiausias investavimo būdas¹. Viešiesiems pirkimams skiriamos lėšos prilygsta 12 proc. šalies bendrojo vidaus produkto (BVP).

Efektyvus viešųjų pirkimų vykdymas ne tik užtikrina racionalų lėšų panaudojimą, skatina ekonomiką, tačiau prisideda ir prie kitų politikos tikslų: mažina socialinę atskirtį, remia ekologiją, inovacijas ir taip prisideda prie aplinkos tvarumo didinimo. Šiai sričiai daug dėmesio skiria Europos Komisija, tarptautinės organizacijos (EBPO, SIGMA), leisdamos rekomendacijas dėl viešųjų pirkimų, analizuodamos ir apibendrindamos skirtingų šalių patirtį ir formuodamos gerąją praktiką, aiškindamos Europos Komisijos direktyvų reikalavimus.

Pagal viešųjų pirkimų vertę, dalyvių skaičių ir aplinką, kurioje jie vykdomi, viešųjų pirkimų sistema yra sudėtingas mechanizmas, kurio efektyviam veikimui užtikrinti būtina, kad kiekvienas sistemos dalyvis aiškiai suprastų savo pareigas ir atsakomybes, tinkamai ir laiku vykdytų jam paskirtas funkcijas.

Viešųjų pirkimų sistemą sudaro šie subjektai: viešųjų pirkimų politikos formuotojai, politikos įgyvendintojai, pirkimus vykdytys subjektai, tiekėjai, priežiūros ir kontrolės, teisėsaugos institucijos. Esant teisminiam ginčui, sistemą papildo įvairių instancijų teismai, aiškinantys Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatas ir prisidedantys prie viešųjų pirkimų praktikos formavimo.

Viešųjų pirkimų tarnyba 2016 m. įvertino 244 viešuosius pirkimus (2,7 proc. visų įvykdytų tarptautinių ir supaprastintų pirkimų). Iš atliktų vertinimų nustatyta 83 proc. pažeidimų atvejų². Perkančiosios organizacijos, vykdydamos viešuosius pirkimus, dažnai pažeidžia juos reglamentuojančių teisės aktų nuostatas, todėl svarbu vertinti ne tik atskirų viešųjų pirkimų teisėtumo klausimus, t. y. atitiktį teisės aktų reikalavimams, bet ir sistemos veikimą, analizuoti pažeidimus lemiančius veiksnius ir pasiūlyti metodus, kaip juos pašalinti. Atsižvelgiant į tai, buvo nuspręsta įvertinti viešųjų pirkimų sistemos funkcionavimą.

Audito tikslas ir apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar viešųjų pirkimų sistema veikia efektyviai.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar užtikrinamas tinkamas viešųjų pirkimų politikos formavimas ir viešųjų pirkimų sistemos funkcionavimas;

---

¹ 2017-10-03 Europos Komisijos rekomendacija dėl viešųjų pirkimų specializacijos „Viešųjų pirkimų specializacijos struktūros kūrimas“, C(2017) 6654 final.

² Prieiga per internetą: http://vpt.lrv.lt/uploads/vpt/documents/files/VPT_2016_veiklos_ataskaita.pdf.

- ar pakankamai panaudojamos viešųjų pirkimų efektyvumą skatinančios priemonės;
- ar nacionalinė viešųjų pirkimų teisinė sistema sudaro prielaidas efektyviai funkcionuoti viešųjų pirkimų sistemai;
- ar perkančiosios organizacijos turi pakankamai kompetencijos tinkamai vykdyti viešuosius pirkimus.

Audituojami subjektai:

- Ūkio ministerija, atsakinga už viešųjų pirkimų politikos formavimą ir jos įgyvendinimo organizavimą, koordinavimą ir kontroliavimą;
- Viešųjų pirkimų tarnyba, atsakinga už viešųjų pirkimų politikos įgyvendinimą ir priežiūrą, kaip laikomasi susijusių teisės aktų;
- VšĮ CPO LT, vykdanči centrines perkančiosios organizacijos funkcijas.

Audituojamas laikotarpis – 2016–2017 m. III ketvirtis. Siekiant išsamaus vertinimo, tam tikrais atvejais analizuoti ir ankstesnių laikotarpių duomenys. Audito metu analizuota: viešųjų pirkimų vykdymo 2014–2016 m. statistika; Viešųjų pirkimų tarnybos 2014–2016 m. veiklos ataskaitos; viešuosius pirkimus reglamentuojantys nacionaliniai teisės aktai; parengti teisės aktų projektai ir Europos Sąjungos direktyvos; Lietuvos teismų nutartys ir sprendimai.

Audito metu, siekiant identifikuoti pagrindines rizikas, susijusias su viešaisiais pirkimais, buvo organizuoti susitikimai su ministerijų administracijų vadovais (kancleriais), viešųjų pirkimų politiką formuojančiomis ir įgyvendinančiomis institucijomis, teisėsaugos institucijomis, Konkurencijos taryba, perkančiosiomis organizacijomis, ES investicijų fondus administruojančiomis institucijomis, verslo asociacijomis, Lietuvos advokatūros atstovais, Nacionaline teismų administracija ir kitais. Susitikimų metu buvo aptariamoms ir analizuojamos pagrindinės viešųjų pirkimų problemos, susipažinta su siūlomais jų sprendimų būdais.

Atlikta visų 2016 m. aktyvių perkančiųjų organizacijų ³ apklausa. Tiriama visuma – 3 894 perkančiosios organizacijos, 2016 m. vykdžiusios viešuosius pirkimus. Tyrimas buvo atliekamas 2017-06-30–2017-07-17 laikotarpiu, taikant anketavimo metodą pagal iš anksto sudarytą klausimyną (žr. ataskaitos 3 priedą). Siekta nustatyti, su kokiomis problemomis susiduria perkančiosios organizacijos, vykdydamos viešuosius pirkimus, ar joms pakanka kompetencijos ir įgūdžių turinčių viešųjų pirkimų specialistų, mokymų, ar aiškus ir suprantamas teisinis reglamentavimas ir kiek patiriama viešųjų pirkimų vykdymo sąnaudų.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“.

Pagrindiniai audito rezultatai

Nesudaromos pakankamos sąlygos viešųjų pirkimų sistemai efektyviai funkcionuoti

Valstybės lygiu viešųjų pirkimų politikos tikslais ir uždaviniais yra siekiama skirtingų rezultatų, už kurių pasiekimą atsakingos atskiros institucijos: Ūkio, Aplinkos ir Krašto apsaugos ministerijos, Viešųjų pirkimų tarnyba, VšĮ CPO LT, Mokslo, inovacijų ir technologijų agentūra.

³ Aktyvi perkančioji organizaciją – tai CVP IS registruota perkančioji organizacija, kuri, Viešųjų pirkimų tarnybos pateiktais duomenimis, per 2016 m. įvykdė bent vieną viešąjį pirkimą.

Audito metu atliktas viešųjų pirkimų politikos formavimo proceso vertinimas parodė, kad kryptingas bendros VŠP politikos formavimas, nustatant aiškius prioritetus, nėra užtikrinamas. Ūkio ministerijos veikla apima atskirų priemonių vykdymą, viešųjų pirkimų teisės aktų ir jų pakeitimų projektų rengimą, kuriame dalyvauja kitos institucijos ir teikia pastabas pagal kompetenciją.

Nesant viešųjų pirkimų politikos prioritetų nėra galimybės užtikrinti vieningo viešųjų pirkimų strateginio planavimo, valstybės lygiu nustatyti sistemos tikslus ir uždavinius. Viešųjų pirkimų sistemą sudarančios institucijos⁴ vykdo skirtingas su viešaisiais pirkimais susijusias veiklas, nekoordinuodamos veiksmų tarpusavyje ir siekdamos skirtingo rezultato. Ūkio ministerija, kaip politikos formuotojas, nepakankamai organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja institucijų veiksmų šioje srityje.

Viešųjų pirkimų sistemos stebėseną nėra pakankamai efektyvi. Ūkio ministerija ir kitos institucijos, atlikdamos rodiklių stebėseną, atskirai vertina, ar pasiekti joms priskirti tikslai, apie stebėsenos rezultatus institucijos Ūkio ministerijos neinformuoja, todėl ji nepakankamai valdo informaciją apie viešųjų pirkimų sistemos funkcionavimą ir jos tobulintinas sritis.

Pirkimų centralizavimo, pirkimų konsolidavimo ir nepatikimų tiekėjų sąrašo sudarymo įrankiai nėra pakankamai naudojami, todėl neišnaudojamos visos galimybės didinti viešųjų pirkimų administravimo efektyvumą, specializuoti ir profesionalizuoti viešųjų pirkimų sritis, sutelkti ekspertines žinias (viešųjų pirkimų sistemoje aktyviai veikia apie 4 tūkst. perkančiųjų organizacijų), išvengti nepatikimų tiekėjų dalyvavimo pirkimų procese, sumažinti klaidų ir pažeidimų skaičių, viešųjų pirkimų vykdymo sąnaudas ir viešųjų pirkimų būdu įsigyjamų prekių, darbų ar paslaugų kainas.

Nacionalinis teisinis reglamentavimas ne visada sukuria prielaidas viešųjų pirkimų sistemai efektyviai veikti

Viešųjų pirkimų teisiniu reglamentavimu siekiama didinti skaidrumą, griežtinant ir kuriant papildomas pirkimo procedūras, kurios yra orientuotos į procesą, o ne į rezultatą. Audito metu analizuotos situacijos rodo, kad į pirkimų procesą orientuotas teisinis reguliavimas viešųjų pirkimų problemų neišsprendė, o tik sumažino jų efektyvumą. Perkančiosios organizacijos, vykdydamos pirkimus, yra priverstos viešojo pirkimo metu daug dėmesio skirti teisės aktų reikalavimams ir atlikti formalias procedūras.

Viešųjų pirkimų įstatymas yra intensyviai keičiamas: 1996–2017 m. laikotarpiu įstatymas keistas 37 kartus, o iki 2017 m. buvo 49 šio įstatymo redakcijos, 2005-12-22–2016-09-20 laikotarpiu iš įstatyme buvusių 100 straipsnių atlikti 74 straipsnių pakeitimai, kai kurie straipsniai keisti nuo 5 iki 10 kartų, į juos įtrauktos naujos nuostatos. Toks teisinio reglamentavimo nepastovumas neleidžia susiformuoti vienodai viešųjų pirkimų vykdymo praktikai ir apsunkina viešųjų pirkimų procedūras: įstatymas tampa sudėtingas, sunkiai suprantamas, perkančiosios organizacijos turi vykdyti nuolatinę pokyčių stebėseną ir operatyviai prie jų prisitaikyti.

Griežtinamas teisinis reglamentavimas ir nuolatinė jo kaita yra vienas iš veiksnių, ilginančių viešųjų pirkimų trukmę, todėl perkančiosioms organizacijoms tampa sudėtinga laiku įsigyti joms reikalingų ir kokybiškų prekių, paslaugų ar darbų. Viešųjų pirkimų tarnybos pateiktais duomenimis, vidutinė viešųjų pirkimų trukmė 2014–2016 m. laikotarpiu buvo 85 dienos, t. y. viešasis pirkimas trunka vidutiniškai beveik 3 mėnesius. 2016 m., lyginant su 2015 m., vidutinė viešojo pirkimo trukmė reikšmingai pakito – pailgėjo 15,8 dienos. Viešųjų pirkimų procedūrų trukmės problemą

⁴ LR Seimas, LR Vyriausybė, Viešųjų pirkimų tarnyba, Ūkio, Aplinkos, Finansų, Energetikos, Susisiekimo, Krašto apsaugos, Užsienio reikalų ministerijos, Konkurencijos taryba, teismai, VšĮ CPO LT, Informacinės plėtros komitetas prie Susisiekimo ministerijos, įgyvendinančios institucijos, perkančiosios organizacijos.

bandoma spręsti naujajame Viešųjų pirkimų įstatyme sutrumpinus skelbimo, pasiūlymo pateikimo ir kitus terminus.

Europos Sąjungos valstybėms narėms palikta teisė nusistatyti nacionalines viešųjų pirkimų verčių ribas ir pasirinkti nustatytų verčių neviršijančių viešųjų pirkimų teisinį reglamentavimą. Lietuva, turėdama teisę supaprastintiems pirkimams nustatyti specialiąsias procedūras, kurios palengvintų ir supaprastintų viešųjų pirkimų procesą, o mažos vertės pirkimams nustatyti minimalias viešųjų pirkimų procedūras arba jų visai nenustatyti, pasirinko visų pirkimo būdų detalų teisinį reglamentavimą. Toks teisinis reglamentavimas apsunkina viešųjų pirkimų sistemos funkcionavimą, mažina jos efektyvumą ir riboja galimybes optimizuoti viešųjų pirkimų procesą.

Viešųjų pirkimų tarnyba yra svarbi viešųjų pirkimų sistemos dalis, kurios veikla daro didelę įtaką viešųjų pirkimų sistemos efektyvumui. Viena pagrindinių jos funkcijų – rengti ir (arba) priimti Viešųjų pirkimų įstatyme ir kituose įstatymuose nurodytus teisės aktus, teikti metodinę pagalbą, rengti Viešųjų pirkimų įstatymui taikyti ir įgyvendinti reikalingas rekomendacijas ir gaires⁵. Nustatėme, kad tarnybos teikiama metodinė pagalba apsunkina viešuosius pirkimus reglamentuojančių teisės aktų taikymą, nes rengiami teisės aktai, metodikos ir gairės nekeičiami keičiantis rinkos sąlygoms ar teisinei aplinkai, todėl tampa nebeaktualūs, dubliuoja vieni kitus, yra nepakankami, neaiškūs ir dviprasmiški, kai kurie jų praktikoje neveiksmingi. Dėl šių priežasčių sukuriama dar daugiau neaiškumo viešųjų pirkimų teisinėje sistemoje ir tokiu būdu mažinamas viešųjų pirkimų sistemos efektyvumas.

Trūksta viešųjų pirkimų specialistų, turinčių įgūdžių ir kompetencijos tinkamai vykdyti viešuosius pirkimus

Šiuo metu Lietuvoje nėra parengtos viešųjų pirkimų specializacijos strategijos, kurioje būtų nustatyti viešųjų pirkimų specialistui būtini įgūdžiai ir kompetencija, mokymų programos, karjeros ir motyvavimo sistemos, kad darbas viešųjų pirkimų srityje būtų patrauklus, o viešųjų pirkimų specialistai motyvuoti siekti strategiškai svarbių rezultatų⁶. Šią problemą Ūkio ministerija sprendžia įgyvendindama Europos Komisijos finansuojamą ir kartu su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertais vykdomą projektą „VŠP specialistų gebėjimų stiprinimas“.

Perkančiųjų organizacijų apklausa parodė, kad beveik pusėje apklausoje dalyvavusių perkančiųjų organizacijų trūksta viešųjų pirkimų specialistų, trečdaliui jų darbuotojai nėra motyvuoti atlikti viešųjų pirkimų funkcijas dėl visuomenėje formuojamo neigiamo požiūrio į viešuosius pirkimus, daugiau nei trečdaliui trūksta reikiamos kompetencijos specialistų. Apklaustos rezultatai rodo, kad specialistų trūkumo problema yra aktualesnė perkančiosiose organizacijose, kurios vykdo mažai viešųjų pirkimų.

Viešųjų pirkimų tarnybos organizuojamų mokymų kokybę 30 proc. perkančiųjų organizacijų vertina patenkinamai ir blogai, 67 proc. visų apklausoje dalyvavusių perkančiųjų organizacijų trūksta Viešųjų pirkimų tarnybos organizuojamų mokymų, 47 proc. perkančiųjų organizacijų nurodė, kad jų Viešųjų pirkimų tarnyba nė karto nekvietė į mokymus, o daugiau kaip pusė perkančiųjų organizacijų nė karto nedalyvavo Viešųjų pirkimų tarnybos organizuojamuose mokymuose. 2016 m. Viešųjų pirkimų tarnybos organizuojuose mokymuose dalyvavo apytiksliai 1/4 perkančiųjų organizacijų. Tai rodo, kad Viešųjų pirkimų tarnybos pasirinkti mokymų būdai ir formos neužtikrina perkančiųjų organizacijų viešųjų pirkimų specialistų pakankamo mokymų skaičiaus bei jų efektyvumo.

⁵ LR Vyriausybės 2011-12-21 nutarimu Nr. 1517 (2017-10-31 nutarimo Nr. 889 redakcija) patvirtinti Viešųjų pirkimų tarnybos nuostatai, 9.1, 9.2 punktai.

⁶ 2017-10-03 Europos Komisijos rekomendacija dėl viešųjų pirkimų specializacijos „Viešųjų pirkimų specializacijos struktūros kūrimas“, C(2017) 6654 final.

Perkančiosios organizacijos neskiria reikiamo dėmesio viešiesiems pirkimams, nes, be kitų funkcijų, viešųjų pirkimų funkciją priskiria specialistams kaip papildomą, todėl nesiekia kaupti ir valdyti būtinųjų kompetencijų šioje srityje. Apklaustos rezultatai parodė, kad net 70 proc. perkančiųjų organizacijų procedūras atliko specialistai, kurių pagrindinė funkcija nėra viešųjų pirkimų vykdymas, ir tik apie 10 proc. perkančiųjų organizacijų specialistai vykdo tik su viešaisiais pirkimais susijusias funkcijas. Kadangi yra beveik 4 tūkst. aktyviai veikiančių perkančiųjų organizacijų, reikėtų svarstyti viešųjų pirkimų centralizavimo klausimą ir kaupti specialistų patirtį ir kompetenciją centralizuotus pirkimus vykdančiose perkančiosiose organizacijose.

Išvados

Viešųjų pirkimų sistema, teisinis reglamentavimas ir žmogiškųjų išteklių gebėjimai neužtikrina pakankamų sąlygų viešiesiems pirkimams efektyviai funkcionuoti ir teigiamam jų įvaizdžiui formuoti:

1. Lietuvoje nefunkcionuoja vieninga viešųjų pirkimų sistema, nes nėra nustatytų aiškių viešųjų pirkimų politikos prioritetų, todėl nėra galimybės užtikrinti efektyvų viešųjų pirkimų sistemos strateginį planavimą. Esanti viešųjų pirkimų stebėsenos sistema, kurios tikslas stebėti, kaip įgyvendinami nustatyti rodikliai, ir jų pagrindu priimti sprendimus dėl sistemos tobulinimo, nėra efektyvi. Ją sudarančios institucijos veikia atskirai, siekdamos skirtingo rezultato, nėra pakankamai užtikrinamas jų koordinavimas ir kontrolė. Viešųjų pirkimų efektyvumą skatinantys įrankiai nėra pakankamai naudojami. Tokia viešųjų pirkimų sistema nesudaro visų sąlygų jai efektyviai funkcionuoti.
2. Viešųjų pirkimų teisinis reglamentavimas neatitinka proporcingumo, efektyvumo, aiškumo ir sistemiškumo principų⁷. Toks reglamentavimas riboja galimybes optimizuoti viešųjų pirkimų procesą ir didinti jo efektyvumą, nes yra orientuotas į formalų skaidrumo didinimą, griežtinant reglamentavimą ir kuriant papildomas pirkimo procedūras, kurios yra orientuotos į procesą, o ne į rezultatą. Intensyvus teisinio reglamentavimo keitimas ir jo nepastovumas neleidžia susiformuoti vienodai viešųjų pirkimų vykdymo praktikai, jis tampa sudėtingas, sunkiai suprantamas, todėl perkančiosios organizacijos turi atlikti nuolatinę pokyčių stebėseną ir operatyviai prie jų prisitaikyti. Dėl šių priežasčių viešųjų pirkimų procesas ilgėja, perkančiosioms organizacijoms tampa sudėtinga laiku įsigyti joms reikalingų ir kokybiškų prekių, paslaugų ar darbų.
3. Nėra viešųjų pirkimų specializacijos strategijos ir nenustatyti viešųjų pirkimų specialistui būtini įgūdžiai ir kompetencija, todėl yra sudėtinga užtikrinti kryptingą ir sistemiską viešųjų pirkimų specialistų parengimą ir jų kompetencijos palaikymą, būtiną efektyviems viešiesiems pirkimams vykdyti. Esant tokiai situacijai, trūksta viešųjų pirkimų specialistų, turinčių įgūdžių ir kompetencijos tinkamai vykdyti viešuosius pirkimus, rengiami mokymai yra nepakankami, perkančiosios organizacijos ne visais atvejais skiria pakankamai dėmesio viešųjų pirkimų funkcijai atlikti.

⁷ LR teisėkūros pagrindų įstatymas, 2012-09-18 Nr. XI-2220, 3 str.

Rekomendacijos

Vyriausybei

1. Siekiant efektyvesnio viešųjų pirkimų sistemos funkcionavimo:
  - 1.1 užtikrinti vieningą viešųjų pirkimų politikos formavimą, nustatant aiškius prioritetus viešųjų pirkimų politikos formavime dalyvaujančioms ir ją įgyvendinančioms institucijoms;
  - 1.2 tobulinti viešųjų pirkimų strateginį planavimą: valstybės lygiu nustatyti sistemos tikslus, uždavinius ir rodiklius; organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti visos sistemos institucijų veiksmus.
2. Siekiant, kad viešųjų pirkimų teisinis reglamentavimas suteiktų galimybes optimizuoti viešųjų pirkimų procesą ir didinti jo efektyvumą:
  - 2.1 peržiūrėti nacionalinį viešųjų pirkimų teisinį reguliavimą ir spręsti, kaip supaprastinti mažos vertės ir supaprastintų viešųjų pirkimų reglamentavimą;
  - 2.2 įvertinti vidaus kontrolės sistemą viešųjų pirkimų srityje ir, paprastinant viešųjų pirkimų procedūras, stiprinti ją, siekiant išlaikyti skaidrumo ir efektyvumo tikslų balansą.

Ūkio ministerijai

3. Siekiant sudaryti prielaidas viešųjų pirkimų sistemai efektyviai funkcionuoti:
  - 3.1 sukurti viešųjų pirkimų sistemos efektyvumo stebėsenos ir tobulinimo mechanizmą;
  - 3.2 sukurti priemones, kurios užtikrintų aktyvesnį viešųjų pirkimų sistemos efektyvumą skatinančių priemonių taikymą.
4. Siekiant užtikrinti tinkamą viešųjų pirkimų specialistų rengimo, kvalifikacijos kėlimo ir palaikymo sistemą, sukurti ilgalaikį viešųjų pirkimų specializacijos planą, kuris nustatytų ir apibrėžtų, kokius pagrindinius įgūdžius ir kompetenciją turi būti įgijęs bet kuris viešųjų pirkimų specialistas, mokymų programas, karjeros ir motyvavimo sistemas.

Viešųjų pirkimų tarnybai

5. Siekiant didesnio aiškumo perkančiosioms organizacijoms viešųjų pirkimų srityje vykdant viešuosius pirkimus, įvertinti, ar Viešųjų pirkimų tarnybos teikiama metodinė pagalba visa apimtimi yra reikalinga viešųjų pirkimų dalyviams, ir spręsti klausimą dėl jos optimizavimo.

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (33 psl.).